

Kustosz Pamięci - Męska Izba Pamięci: Przedmioty, Narzędzia, Historie

SCENARIUSZ

Aktywność: **Kustosz Pamięci - Męska Izba Pamięci: Przedmioty, Narzędzia, Historie**

Poziom trudności	łatwy
Uczestnicy	2-10 osób
Miejsce	Pomieszczenie
Organizacja	cykliczny

Wprowadzenie

Jest to działanie łączące pracę techniczną z dokumentowaniem historii, polegające na stworzeniu fizycznej ekspozycji dawnych narzędzi i przedmiotów. Seniorzy występują w roli „Kustoszy” lub „Wystawców”, którzy własnoręcznie budują aranżację wystawy, tworzą opisy techniczne eksponatów i opowiadają o ich działaniu. Aktywność skupia się na funkcjonalności przedmiotów jako pretekście do przywoływania wspomnień związanych z pracą zawodową i dawną techniką.

Cel

Techniczny: Stworzenie fizycznej ekspozycji. Uczestnicy nie tylko przynoszą przedmioty, ale własnoręcznie budują aranżację, tworzą opisy techniczne, dbają o oświetlenie i montaż.

Społeczny (Ukryty): Docenienie doświadczenia życiowego. Mężczyzna w roli „Kustosza” lub „Eksperta” czuje się ważny i potrzebny. Przełamanie izolacji poprzez rozmowę o konkretnych (przedmiocie), co jest naturalnym sposobem komunikacji mężczyzn („Ramię w ramię” – skupiamy się na obiekcie, relacja tworzy się przy okazji). Ochrona lokalnego dziedzictwa.

Dla kogo

Mężczyźni 60+, którzy posiadają w domach, piwnicach czy garażach „skarby” (stare narzędzia, pamiątki wojskowe, zdjęcia, sprzęt sportowy, modele).

Osoby wycofane, które nie przyjdą na „kawę i ciastko”, ale przyjdą pokazać unikalny bagnet dziadka lub strug stolarski, którego nikt inny nie ma.

Przebieg krok po kroku

1 Krok 1: Rekrutacja - Wyzwanie, a nie prośba.

Unikaj sentymentalizmu. To inwentaryzacja historycznych zasobów lokalnych. Komunikat: „Poszukujemy eksponatów techniki, historii i codzienności. Masz stary aparat, narzędzie rzemieślnicze, pamiątkę z wojska? Zostań współtwórcą wystawy.” Gdzie: Sklepy narzędziowe, tablice przy garażach, koła wędkarskie, marketing szeptany. Bezpośrednia wizyta u „majstrów” w okolicy. Ogłoszenie w lokalnej gazecie/internecie jako akcja „Ocalić od zapomnienia – Męskie Historie Dzielnicy”. Współpraca z biblioteką (często mają już gabloty).

2 Krok 2: Spotkanie Robocze

To kluczowy moment „ramię w ramię”. Nie sadzaj ich w kółku terapeutycznym. Rozłóżcie przedmioty na dużym stole. Zadanie: Każdy krótko prezentuje co przyniósł (technika, pochodzenie, rok). Reszta grupy dopytuje: „A jak to działało?”, „Z jakiej to stali?”. Dokumentacja: Wspólnie stwórzcie „Metryczki Eksponatów”. Niech uczestnicy sami napiszą/podyktują krótki opis techniczny i historię. To buduje dumę. Selekcja: Jeśli ktoś przyniósł „śmieci”, grupa decyduje co wchodzi na wystawę. To uczy negocjacji.

3 Krok 3: Montaż Wystawy - Praca Warsztatowa

Wystawa sama się nie robi. To męska robota. Podział ról: Ktoś zmysłem technicznym montuje oświetlenie. Ktoś inny układa kompozycję. Ktoś drukuje/wypisuje etykiety. Niski budżet: Wykorzystajcie stoły w świetlicy przykryte szarym papierem pakowym (surowy, męski styl). Opisy odręczne markerem na kartonikach. Wyższy budżet: Wykorzystanie antyram, wynajęcie profesjonalnych gablot. Możliwość nagrania krótkich filmików (smartfonem) z opowieścią właściciela i wygenerowanie kodów QR przy eksponacie (dla wnuków).

4 Krok 3: Wernisaż - Dzień Eksperta

Oficjalne otwarcie. Uczestnicy stoją przy swoich przedmiotach. Pełnią rolę kustoszów/przewodników. Odpowiadają na pytania odwiedzających. To moment największej gratyfikacji – są w centrum uwagi jako posiadacze wiedzy. Zaproszenie szkoły/wnuki – element międzypokoleniowy. Mężczyzna pokazujący wnukowi, jak działał stary kompas, zyskuje autorytet.

5 Krok 4: Zamknięcie i Decyzja

Po wystawie (np. po tygodniu): Wspólne sprzątnięcie i demontaż (ważny rytuał zamknięcia). Decyzja: Czy robimy katalog w wersji cyfrowej? Czy powtarzamy za rok z innym tematem (np. „Motoryzacja”)?

Potrzebne zasoby

Przestrzeń: Bezpieczne miejsce na ekspozycję (gabloty, stoły, podesty). Materiały: Karton, brystol do opisów, trytytki, sznurek, ewentualnie ramy. Sprzęt: Oświetlenie punktowe (lampki biurkowe wystarczają), aparat/telefon do dokumentacji.

Wskazówki

Status: Nazywaj uczestników „Kustoszami”, „Wystawcami”, „Kolekcjonerami”. Nigdy „podopiecznymi”. Narracja: Skupiaj się na działaniu przedmiotu. Emocje wyjdą same, gdy mężczyzna zacznie opowiadać, w jakich trudnych warunkach używał tego sprzętu. Współpraca: Jeśli jeden senior ma przedmiot, a drugi ma auto – niech ten drugi przywiezie pierwszego z eksponatem. Budowanie sieci samopomocy.

Element rywalizacji

„Tajemniczy Obiekt”: Wystawcie jeden przedmiot, którego przeznaczenie jest zagadką. Konkurs dla zwiedzających i uczestników na odgadnięcie „co to jest”. „Złoty Kustosz”: Głosowanie publiczności (wrzucanie żetonów/fasolek do stoików przy eksponatach) na najciekawszą historię lub przedmiot. Zwycięzca otrzymuje symboliczny dyplom lub nagrodę (np. bon do sklepu majsterkowicza). „Mapa Pochodzenia”: Wielka mapa na ścianie, gdzie zaznaczamy szpilkami, skąd pochodzą przedmioty lub gdzie były używane (pokazuje skalę historii grupy).

Bariery i zalecenia

Obawa o kradzież/zniszczenie: Seniorzy boją się o swoje pamiątki. Rozwiązanie: Wystawa tylko pod nadzorem (dyżury uczestników – dodatkowa aktywizacja) lub w zamkniętych gablotach. Spisanie protokołu przekazania (formalizacja buduje poczucie bezpieczeństwa). „To tylko stare graty”: Poczucie, że przedmiot jest nieważny. Rozwiązanie: Lider/Animador musi nadać rangę. „To nie jest stary młotek, to narzędzie, którym zbudowano ten dom”. Pokazanie kontekstu historycznego. Dominator: Jeden uczestnik zagaduje wszystkich. Rozwiązanie: Sztuczne ramy czasowe na opowieść podczas wernisażu (np. 3 minuty) lub forma pisemna opisu, która „mówi” za uczestnika.

Linki i inspiracje

History Mystery: Object Show and Tell:

<https://youtu.be/mrq8CMFIUSw>

Projekt Places and Faces: Gathering Older Adults’ Stories of Connecting, Belonging, Placemaking in Thunder Bay:

<https://www.thunderbaymuseum.com/projects/places-and-faces/>